

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Előfizetési árak:
 Egész évre — — — — 24 kor.
 Félévre — — — — 12 .
 Negyedévre — — — — 6 .
 Egy óra — — — — 2 .
 — Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
 a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
 Azonkívül az összes hirdetési
 irodákban.

Megjelenik
 vasár- és ünneppnapok kivételével
 mindennap délután 5 órakor.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek.

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető
 minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal.

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
 Nagybeeskerek. Zápolya-utca 1.
 hová a hirdetések, az előfizeté-
 sek és a lap szétküldésére vo-
 natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 168. szám.

Péntek, július 24.

A homestead.

Nagybeeskerek, július 24.

A végrehajtási novella tárgyalásakor a képviselőházban sok szó esett a kisbirtokosok otthonának megvédéséről és a kormányzó körökben nagy hajlandóság mutatkozik, hogy a létesítendő szociálpolitikai intézmények között a homestead-t megvalósítsák.

Ezuttal olyan intézményről van szó, amelyet még egy európai állam sem valósított meg és amelyet leglelkesebb szószólói is csak azon irodalmi vitákból ismernek, amely a múlt század nyolcvanas éveiben Németország, Ausztria és Franciaország nemzetgazdasági írói felidéztek. Ez akkor volt, amikor Észak-Amerika gazdasági tulajdonosai révén az európai mezőgazdaságot válsággal fenyegette és amikor meglepetésszerűen kitűnt, hogy Észak-Amerikában a művelés alá kerülő föld legnagyobb részét a farmer a maga keze munkájával műveli, s hogy amíg Európában a latifundiumok nőnek, addig Észak-Amerika 4 millió gazdasága közül 3 millió olyan kisbirtok van, amelyen a bérmunkás ismeretlen.

A magyar igazságügyminiszter megbízásából dr. Dévai Ignác kir. táblabíró még 1906. évben javaslatot dolgozott ki, amely, amint maga a szerkesztője elismeri, több-kevésbé az intézménynek északamerikai és a gyakorlatban bevált szabályait tartotta szem előtt, szemben azon javaslatokkal, amelyek az európai államokban láttak napvilágot és amelyek közül azonban egyik sem emelkedett törvényerőre a mai napig.

A homestead röviden: a végrehajtás alól való mentesség, amelyet a törvény meghatározott nagyságu és értékű teleknek biztosít, amely egy család eltartására szükséges. A mentességet az intézmény cél-

jának megfelelőleg azon lakóház élvezheti csupán, amelyen az alapító és családja állandóan lakik. A Dévai-javaslat szerint csak magyar honos részesülhet a kedvezményben és a mentességében nem csupán a mezőgazdasági, hanem a munkás lakóháza is részesülhet.

Mindkettő azonban csak akkor, ha az ingatlan értéke 8000 koronánál nem több. Oly ingatlanon, amelyen jelzálogteher van, ami a kényszer-árverésre vezethetne, homestead nem alapítható. Mégis két kivétellel. Az egyik kivétel az amortizációs követelés. Ez is csak akkor, ha az ingatlan értékének 75%-áig terjed és legalább is harminc évre oszlik meg. Egy más kivételt tesz a javaslat a megterhelés tekintetében, azon szabályozásával, hogy megengedi a pénzzáradéki jelzálogi bekebelezést az otthon értékének 4%-áig. A mentesség azonban csak fakultative áll be, ugyanis csak akkor, ha a tulajdonos kéri a telekkönyvi feljegyzést. De nincs végrehajtás alól való mentesség azon esetben sem, amikor oly vagyonról van szó, a melyet a hitelező a családi otthon alapítójának éppen azon célból ad, hogy ez otthon alapítson. Ezen vagyon értéke erejéig az otthon alapító a mentességet igénybe nem veheti, mert így azt a hitelezőt sújtaná a törvény, aki az otthon-alapítás céljait előmozdította.

Az otthon elidegenítéséhez, megterheléséhez, a lemondáshoz a házastársak beleegyezése és gyermekek léteben a gyámhatóság jóváhagyása szükséges.

A homesteadnak egy fontos hatása az örökösödési jog területére hat ki. A javaslat értelmében a tulajdósi házastárs özvegyi hasznélvezetét követelheti az otthon hasznélvezését és ennek fejében a hasznélvezettől első örökösnek 4% évi járadékot tartozik fizetni.

Kiskoru kedvezményezett családtagok hátrahagyása esetére az örökségi osztály az otthonon a leszármazók nagykorúságáig kizárható.

Az alapító gyermekei és túlélő házastársa, akik az otthonnak felerészben társtulajdonosai, az otthonon egészben átvehetik tulajdonul: s ha többen akarják átvenni, a meghatározott rangsor határoz.

Végül a javaslat szerint az alapító halálával nem szűnik meg a mentesség, hanem a túlélő házastárs javára fennmarad, ha pedig csak kiskoruk maradtak, a gyámhatóság a kiskoru kedvezményezett családtag javára fenntarthatja.

Ezek a megvalósítandó homestead főbb jellemvonásai. Már most csak az a kérdés, hogy minő hatása lesz ennek az intézménynek, ha a mai hazai viszonyaink kereteibe beillesztjük? A cél, amelyet el akarunk érni a homesteaddal, a kisbirtokos elem megerősítése és támogatása. De egy távolabbi célja az intézménynek az, hogy a kedvezményektől buzdítva nemcsak a meglévő kisbirtokosságot emeljük, hanem egy nagyobb számú, tekintélyes kisbirtokososztályt teremtsünk, amely megingathatatlan bizalommal csüng a földjén. Kívánatos volna, hogy az új intézmény hatása egészséges alakulást hozna viszonyainkba.

Kamarák nemzetközi kongresszusa. A kereskedelmi kamarák, valamint kereskedő és iparos-egyesületek nemzetközi kongresszusa ez évben szeptember 15-éig Prágában fog ülésezni. Napirendjére a következő tárgyakat tűzték ki:

1. Váltók és egyéb üzleti papírok (effets negociables) és nemzetközi forgalmuk biztosítására alkalmas eszközök. 2. Vámformalitások és egyszerűsítésük eszközei. 3. Vámstatisztika. Felosztásának nemzetközi szabályozása. 4. A husvéti ünnep szabályozása. Másodsorban tárgyalandók: 1. A kereskedelmi szokások összegyűjtése. 2. Kiállítások szabályozása. 3. Kereskedelmi információk.

A „TORONTÁL” tárcája.

Esetek a deputációzásokról.

(A „Torontál” eredeti tárcája.)

Közi: Menoxer Lipót.

V. A Nagykikinda—Nagybeeskerek—Pancsovátig építendő vasút.

Az alkotmányos jog olyan, mint egy érem; az egyik oldalára maga a jog van fölírva, a másikára az azzal járó köteletség. A karimája az érem értékét jelzi. A karimája az, ami leghamarább megkopik; tehát józan, észszerű és imponáló ok nélkül ne hozzuk forgalomba, mert különben azon helyen, ahol azt beváltják, már megkopva talál megérkezni és nem adnak érte, vagy, a ténylegesnek jobban megfelelő, reá semmit.

Soha annyira nem állott az, mint 1861-ben, hogy Magyarországnak mennyivel kevesebb volt a pénze, mint sérelme. Pénze egyáltalában nem volt; a főállami, a törvény ellenére dikasztériálisnak nevezett hivatalok, mint udvari kancellária, a helytartó tanács, országbíró, a cs. kir. főállami pénztáraktól, a vármegyei hivatalok, amennyiben saját rendelkezésükre került tőkéi nem voltak, vagy külön vármegyei adót nem szedtek, a k. k. Steuramtoktól kapták a pénzt. Minden közvetett és közvetlen adószedés, posta, állami birtokok jövedelmének bevétele k. k. volt.

Az ilyen, a régi és 1848-ik szentesített törvények ellenére tovább főtartott állapot ellen a tiltakozó fölírásoknak hossza-vege nem volt, eredménye még kevesebb. Nem is volt ez csoda, hiszen az egész októberi diplomával megnyílt alkotmányos jogkör is nemhogy érem lett volna, hanem csak amolyan papírpénz kényszerforgalom nélkül; a tényleges és felsőbb hatalom akkor adott érte valamit, ha neki tetszett.

A vármegyék az országgyűléssel szóba áll-

hattak, ehhez föl is irtak. Az országgyűlés a kifejezett sérelmek és kérelmeket a legtöbb esetben méltatta is, de orvoslást attól a végrehajtó hatalomtól, amelyet törvényesnek maga sem ösmehetett el, nem kérhetett, annak parancsolni sem tudott.

Ha a vármegyék valamit kérni akartak a hatalmat gyakorló udvari kancelláriától, helytartó tanácstól, vagy talán éppen az uralkodóhoz is fordultak, ezt csakis a főispán útján akarták tenni, vagy tehettek.

Furcsa állapot, vagy tojástánc volt az, amely azonban 1861. októberben véget is ért.

1867-ben már magyar felelős miniszteriummal, törvényes formában egybehívott és így megválasztott országgyűléssel nyílt meg az alkotmányos élet. Nem kellett már most tekervényes uton a kérelmezés jogával élni. Talán a legbüségesebben a vasuti összeköttetéseket kérő föliratok mentek kormányhoz, képviselőházhoz. Volt idő, amikor kamat garancia nélkül megépítette volna a Szt. E. G. a Nagykikinda—Nagybeeskerek és Pancsovát összekötő vasutat.

Saját kezdeményezéséből, a maga tetemes költségből többször tétetett ez érdeklődő tanulmányokat és fölméréseket. De akkor az engedélyt nem kaphatta meg. Később a 60-as végén és 70-es évek elején minden vasúthoz az államtól kamatgaranciát kértek, így tett a Szt. E. G. is. Törvényhatóságunk és a város kérvénnyel fordult az akkori közlekedési miniszteriumhoz és képviselőházhoz is. Huszár Imre, akkori országgyűlési képviselő határozati javaslatot is nyújtott be, hogy a kormány utasítsa a kérelmeknek megfelelő törvényjavaslatot betérjeszteni. Ez azt jelentette, hogy az akkori balközép-párt is kész volt ezen vasutat megszavazni.

De a nagy baj az volt, hogy akkor is, 1872-ben, kemény obstrukciós harc folyt a képviselőházban. A belügyminiszter, Tóth Vilmos, a törvényhatóságok és községek rendezését célzó

törvényjavaslatot nyújtott volt be. A meglehetősen nagyszámú Tisza Kálmán és Ghiczey Kálmán vezetése alatt állott balközép-párt, éppen úgy a 48-as párt is, melyben majdnem csupa imponáló sulyú képviselő volt, ezen javaslat törvénygyűlését minden kitelhető módon, elsősorban nagyterjedelmű, nagyszabású, a tárgyhoz méltó színvonalon álló, de a felszólalók nagy számánál fogva véget kilátásba nem helyező beszéléssel éltek; a technikai obstrukció 13 próbás finomságát akkor még talán nem is ösmerték, de ha ösmerték is, saját jó izlésük iránt táplált tiszteletből nem éltek vele.

A padok verése, durva személyes sértések, ököllel való fenyegetés akkor még a bécsi birodalmi tanácsban sem állott a vitaközzéi faktorok között. Valamivel később, de aztán évekig állott fenn a most apasztrofált vitaközzéi mód ott Bécsben, míg a mi képviselőházunkban bőséges utáncokra talált.

Az egyszerű tisztesség megadását mindig szem előtt tartó idealisták között, kiket a jelenkor kíméletesebbjei csak korlátozottaknak hívnak, fájdalmasan mondtak le azon büszkeségről, a mely őket eltöltötte afölött, hogy a mi törvényhozásunkba az eldurulás szennyvize még el nem jutott.

A Tóth Vilmos-féle törvényjavaslat felett így előállott végnélküli vitában kevés kilátás volt arra, hogy a mi megváltást jelentő kérelmünk egyhamar teljesüljön. Megváltást mondottam és az is volt az, amikor valahára 1883-ban mi is vasuti összeköttetéshez jutottunk.

Vasuti összeköttetésünk elnyerésére föliratilag nemcsak a vármegye és város folyamodott a kormányhoz és képviselőházhoz, hanem a Torontálvármegyei Gazdasági Egylet is. Ennek memorandumszerű, számos, akkor nem könnyen megszerezhető forgalmi adattal támogatott föliratát (én magam) az egylet akkori titkára szerkesztette.

us 23.
 ya
 ón
 ainal
 való fiu
 elvétezik.
 L.
 Z.
 n.
 ató
 den
 53.81
 ol.
 Sz.-v.
 4701
 I-III.
 715
 408
 328
 242
 1222
 1228
 1220
 1219
 1211
 1205
 1157
 1149
 1138
 1130
 1110
 1059
 1057
 1044
 1029
 1013
 1001
 949
 Vv. 4711
 I-III.
 713
 1081
 926
 916
 915
 842
 754
 736
 708
 626
 135
 V.-v.
 4811
 I-III
 715
 1081
 1008
 953

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 6 1/2 ó-tól kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 3/4 óráig délután; ugyanazon napokon este 5-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad.

A városi főgimnázium szertárai nyitva minden vasárnap délelőtt 11 órától 12-ig.

Augusztus 10. Közigazg. bizottság ülése.

Szerelem és vérpad.

Egy szörnyűséges rémdráma utolsó fejezete játszódott le tegnap a szászországi Freiburgban. A hóhér keze alatt vérpadon halt meg a Freiburgi polgármester szép fiatal leánya, Beier Grete, mert elvakult szerelmében embert ölt.

Mindnyájan dermedten olvassuk a rémdráma utolsó fejezetét, mint ahogy dermedten olvastuk a borzalmas história előző jeleneteit.

Az emberek soraiban a remegő sóhajlás kelt: Micsoda nő ez!... Mindenki az első gondolata az, hogy talán mégsem olyan egészen ép elméjű, mint ahogyan az orvosi vizsgálat mondja. A pupilla-reflex most az utolsó szava a pszichopátiának; egy fejlettebb orvosi tudomány, fejlettebb vizsgálati eszközök, érzékenyebb műszerek talán megállapíthatnák, hogy ebben a külső látszatra pompásan működő elmegepezetben fogyatkozások, pattanások, törések vannak, amelyek végül is lehetlenné teszik, hogy hibátlanul funkcionáljon. Azonban, ha így volna is, ha Grete Beiernek csakugyan van valami lelki fogyatkozása, valami szellemi defektusa, ez semmit sem vesz el az alakjának borzalmas és megdöbbentő érdekességéből. Ha bűnösnek lenni annyit jelent is, mint betegnek lenni, akkor is esodálatos és megdöbbentő egy jelenség ez a huszonegy éves gyilkos, a gyilkolásnak, a bűncselekvésnek ez a zsenije.

A német közvélemény kevés szimpátiát vonást talált benne. Az okossága és a jó modora is súlyosbító körülmény gyanánt szerepelt. Az esküdtek semmiféle enyhítő körülményt nem vettek figyelembe. Fentartás nélkül hozzájárultak ahhoz a vádhoz, hogy előre megfontolt szándékkal, a legközségesebb pénzvágtyból, orvul gyilkolt. Hiszen ez így is van. Nem is tagadta: pénzt akart, mert a másikhoz akart feleségül menni. Orvulgyilkosok mellett nem is kell még utólag sem, nem is szabad védőbeszédet mondani. De a többi Beier Gretek kedvéért, a kis városokban tehetetlenül elsorvadó vagy elromló lányok kedvéért fel kell vetni azt a kérdést: nem menekülhetett volna-e meg két áldozat, — a meggyilkolt és a gyilkos — ha a romantikus hajlamu polgármesterkisasszony olyan szabadon vaghatott volna neki a világnak, mint egy romantikus hajlamu polgármesterurfi?

Meg kell ezt kérdezni annál inkább, mert a Grete bűnére máris rámondták, hogy ez a speciális asszonyi bűn, ez a női gyilkosság, en-

Végül egy nagy küldöttség ment fel Budapestre, — amely azt volt kérelmezendő — hogy a kormány egy időre vegye le a napirendről a tárgyalás alatt álló és obstrukciós ellentállással megtámadott Tóth Vilmos-féle törvényjavaslatot és tüzesse ki napirendre a nagyikindai nagybekerek — pancsovai vasut tárgyában benyújtott határozati javaslatot és ennek megfelelő törvényjavaslatot.

Ezen nagyszámú deputáció vezetői és szónokai Rónay Mór akkori főispán és báró Liphay Béla országgyűlési képviselő leendettek. Már el is fejejtetem, mi okból, akkor, amikor a Deák-párt elnökénél, a már beteges Deák Ferencnél magánál meg kellett jelenni, ott láttuk magunkat, hogy nem volt aki szónokoljon, vagy egyszerűen küldetésünk okát előadja. Talán a deputáció többi tagjait sérteném meg avval, ha azt mondanám róluk, hogy jobb hiányában én lettem ezen tisztséggel megbízva, de tényleg így történt.

Nem mondom, hogy én vezettem, de az én csekélységem mondotta el a küldöttség célját, kérelmét, Tisza Lajos közlekedésügyi miniszternek a Deák-párt helyiségében.

Innen a pártvezérhez mentünk el az „Angol királyné”-szállóba, Deák Ferenc nagy hazánkfűhöz. Ahhoz a nagy férfihoz, ki a jelen eszközeit és lehetőségeit egybevetette a jövő esélyeivel és azon hittel, amelyet a következő nemzedék belátásába és jellemébe helyezett. Így a törvény és joggal fölfegyverkezve, megteremtette azon alapot, amelyen eddig is állottunk és amelyen erősebben tudnánk állani, ha gyarlóságaink nem homályosították volna el azon, szentül hiszem, bár szunnyadó, de még bennünk meglévő nemzeti tulajdonságainkat, amelyekből a nagy Deák a jogainkkal való élést és ha lehet, azok erősítését, kibővítését reményeltte.

Mélyen meghatva, hódoló tisztelettel és szeretettel eltelve állottunk azon nagy alak elé,

nek a lehetősége benne szunnyad minden szerelmében bántott női lélekben. Ez nyilvánvalóan ostobaság. Nem minden romantikus polgármesterkisasszony gyilkol, ha bajba jut, ellenben hasonló körülmények között esetleg a polgármesterfiuk is gyilkolhatnak. Általában nincs valami speciális női ösztöne és nincs semmiféle speciális férfi-hajlandósága a gyilkolásnak. Vanak szerencsétlen körülmények, boldogtalan és tébolyító helyzetek, amelyek behajjtják az áldozatukat — akár férfi, akár nő — az ölébe.

A Grete Beier esetében egy van, ami tipikusan asszonyi: az, hogy Merker, az időközben becsukott szerelmese, akiért mindent elkövetett, akiért csalt, mérgezett, gyilkolt, hogy a szívének ez a királya a főtárgyaláson a legcsufosabb módon elárulta őt. Egy kérdésre bevallotta, hogy kapott tőle összesen vagy háromezer márkát; előbb azonban kijelentette, hogy Gretenek már ő előtte volt viszonya férfakkal, hogy Grete a fogházból leveleket csempészett ki, hogy Grete csalt, hazudott.

Grete lehajtott fejjel hallgatta ezt a vallomást. Ezért a nyomorult gazemberért gyilkolt.

Még egyet. Grete elbeszélte, hogy a gyilkosság délutánján, pár perccel az ölés előtt Pressler magához vonta őt, Rajta átfutott az undor. És néhány perc múlva felhajította a férfi a mérget.

Rajta átfutott az undor... A halál minden bizonynyal súlyos büntetés a szegény Presslernek azért, mert ezt nem vette észre. De nem borzasztó-e, hogy egy férfi nem látja vagy nem akarja látni, hogy a menyasszonya undorodik az öléstől? Ez a szegény Pressler nem valamennyi férfinak a bűnéért halt-e meg, aki rettegő és vonakodó nőt szorit magához? Nem azért kellett meghalnia, mert a férfiak nem szoktak vele törődni, nem szokták aggódva és gyöngéden vizsgálni, nincs-e vonakodás vagy éppen undor annak a nőnek az arcán, akit a tulajdonosnak, az urnak, a gazdának, a fizetőnek a nyugalmával birtokba vesznek?

A legundorítóbb azonban ebben a rémdrámaiban mégis az a nyomorult „hős”, az a német Alfonz ur: Merker, aki a leány szerelmét pénzre váltotta, aki kihasználta, kizsárolta a szerencsétlen teremtés vak szenvedélyét. A leány halálát érdemelt, de azt a nyomorult gazembert, a tegnapi kivégzés közepkori stílusához mérten valamennyi még köztünk szaladgáló társaival együtt föl kellene négyelni.

— **Személyi hír.** Kornháber Adolf honvédezedes, az 5-ik honvédegyalozred parancsnoka Szegedről Nagybekerekre érkezett s itt szemlét tartott a honvédezárlój felett. Az ezredes valószínűleg már holnap ismét vissza fog menni Szegedre.

— **A nagybekerekéi bíróság köréből.** Mint a hivatalos lap mai száma közli, a király Binder József nagybekerekéi törvényszéki jegyzőt a szabadkai járásbíróhoz, Horváth Géza nagybekerekéi járásbíróhoz jegyzőt pedig az óbecsei járásbíróhoz albirákká kinevezte.

aki a legtisztább, legönzettelenebb hazafiságnak, a legbecsületesebb jogi felfogásnak tudója és személyesítője volt. A betegség felismerhetetlen jeleit magánhordva, jóságos figyelemmel és türelemmel hallgatta meg rövid, küldetésünk célját és kérelmünket ismertető előadásomat.

Válasza oda konkludált, hogy a törvényalkotási munkák komolysága ilyen módu eljárást nem enged meg és bármennyire méltányolja is azon jogos kérelmünket, hogy mentől előbb vasuti összeköttetéshez jusson az általunk képviselt vidék, de hogy ennek siettetése, egy tárgyalás alatt álló olyan főfontosságú törvényjavaslatnak, habár időleges levétele által történjen, ehhez sem a többségi párt, sem a kormány nem járulhatna.

Igy tehát a haza bölse türelemre intett bennünket.

Türetünk is tovább. Nyáron a lovak futóságához mérten, 4 vagy 8 óra hosszát el is jutottunk innen Kikindára, vagy onnan ide hazafele. Télen pedig 12 órától 48 óráig is eltartott az ilyen utazás.

Egy alkalommal e sorok írója, karácsony előtt 3 nappal volt ez, saját 4 lovával reggel 6-tól este fél 10-ig tudott Kikindáról hazajutni. Azonban két utitársa, kik még 2 nappal tovább akartak Pesten mulatni, ennek az arát úgy adták meg, hogy felig megfagyott, feneketlen sárban 3 nap alatt tudtak csak Kikindáról Becserekre eljutni és így karácsony 2-ik napján este érkeztek haza ünneplő hangulat nélkül.

Mint már előbb jeleztem a N. K. N. B. V. T. (Nagy Kinnal, Nagy Bajjaj Visznek Tovább) vonala 1883-ban nyílt meg és így mi vicinális lassúsággal beleilleszkedtünk a viláfgorgalomba. Azóta annyi vasutunk lett, hogy szinte a torkára forrt Nagybekereknek, de azért vonalaink éjfelutáni 2 órától, egész este 10-ig egyre nem futnak, hanem másznak.

— **Kinevezések.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kovács Sándor nagyikindai állami főgimnáziumi és Bielek Dezső pancsovai állami főgimnáziumi helyettes tanárokat jelenlegi állomáshelyükön, Futó Mihály budapesti VII. kerületi főgimnáziumi helyettes tanárt pedig a nagyikindai állami főgimnáziumhoz rendes tanárokká kinevezte.

— **Áthelyezések.** A földmivélsügyi miniszter Doktor Izidor zombolyai m. kir. állatorvost Győrbe, Orelli Zoltán orsvait Zombolyára, Pelczmann Adolf horvátseneit Orsovára, Szutler János szubnyafürdői m. kir. állatorvost pedig Horvátsenére helyezte át.

— **Ovoda átadás.** A Temesvári-utcában épült 5. számú állami ovodát a város tegnap adta át ideiglenesen az állami ovodák gondnokságának, amely az épületet általában véve megfelelőnek találta. Az átadásnál a gondnokság részéről jelen voltak: dr. Plechl Szilárd, Bányai Jakab, Szegfü Sándorné és Kiss Sarolta, a város részéről pedig Naszke Károly városgazda.

— **Az anyakönyvi felügyelet.** A belügyminiszter értesíti a főispánt, hogy az anyakönyvi felügyeleti jognak a helyszínen való gyakorlására Torontálmegye területére a kiküldött központi tisztviselőn kívül Zeley Lajos belügyminiszteri osztálytanácsost, mint a vezetése alatt álló miniszterium állami anyakönyvi alosztályának vezetőjét bizta meg.

— **A nagybekerekéi szlőjd-tanfolyam.** Guttenberg Pál, az országos szlőjd-tanfolyam igazgatója ma levéllig értesítette az itt rendezendő szlőjd-tanfolyam vezetőségét, hogy a tanfolyamot nem ő, hanem Simkó N. műegyetemi tanársegéd fogja vezetni, aki még e hó 28-án meg fog érkezni Nagybekerekre.

— **Uj iparfelügyelőségek.** A kereskedelmi miniszteriumtól leirat érkezett a vármegyéhez azzal az értesítéssel, hogy a miniszter Ipolyásy, Veszprém, Zalaegerszeg, Deés és Nagyszében székhellyel 5 új iparfelügyelő kerületet létesített.

— **Kitüntetett tanítók.** A Torontálmegyei Magyar Közművelődési Egyesület részéről a magyar nyelv sikeres oktatásáért kitüntetett tanítók közül a mult héten két érdemes tanítónak nyújtotta át az elismerő oklevelet ifj. Tullics György zombolyai járási tb. főszolgabíró.

Az egyik ünnep Bogáron volt, ahol Schausz Ferenc igazgató-tanító volt az ünnepelet. Az oklevél átadása alkalmából az ottani iskolaszék diszközgyűlést tartott Kasics Károly c. kanonok, plébános elnöklésével s a diszközgyűlésen adta át szép beszéd kíséretében a főbíró Schausz Ferencnek az elismerő okmányt. A diszközgyűlés után az ünnepelet tiszteletére lakoma volt, amelyen szintén lelkes ovációban részesítette a község lakossága az érdemes tanitót.

A másik ünnepély Kisöszön folyt le, ahol Janczer Mátyás igazgató-tanító volt az ünnepelet. Itt is az iskolaszék diszközgyűlésében, amelyen dr. Takács Ferenc elnököt — adta át Tullics főbíró a kultúregyesület elismerő okmányát s itt is hasonlóképpen lelkes ünneplésben részesítette a község lakossága a kitüntetett tanitót. Általában örvendetes, hogy mindkét tiszta németajku községben a lakosság öszintén örült tanítójuk kitüntetésének s mindenütt tesszsel szóltak a község lakói arról, hogy gyermekeik a magyar nyelvben olyan szép előmenetelt tanusitanak.

— **Halálozások.** Mint Zentáról írják lapunknak, ott szerdán meghalt Nemes Tóth Károly volt 48-as honvéd, nyug. gazdatiszt 76 éves korában. Temetése tegnap volt élénk részvét mellett. Bótoson pedig tegnap meghalt Wiedner Ferenc 38 éves korában. Temetése holnap délután lesz ugyanott.

— **Tűzoltó-tanfolyam Nagybekerekén.** Ma reggel vette kezdetét itt Nagybekerekén a torontálmegyei tűzoltó-szövetség részéről rendezett tűzoltó-gyakorlat, amely iránt már hetekkel ezelőtt vármegyeszerte nagy volt az érdeklődés, amit leginkább bizonyít az, hogy a tanfolyamra 40 ember jelentkezett a megye minden részéből. A tanfolyamot, mely 8 napig tart, Szabó Gyula, az országos tűzoltó-szövetség központi előadója vezeti, aki már nálunk is szép eredményeket ért el ezen a téren. A mai napon Szabó a szervezésről, felszerelésről, a fecskendő szerkezetéről és működéséről tartott előadást, délután pedig a rendgyakorlatok, a vezérlés, szerek gyakorlati ismeretése és a tömlőkezelés kerül sorra. A tanfolyamon a résztvevőket az első segély nyújtásában is ki fogják oktatni. Ezt az oktatást dr. Mencer Izidor városi orvos vállalta magára, aki 3 órában fogja a szükséges ismereteket a tanfolyam hallgatóinak előadni.

Rablógyilkosság Magyarországon.
Borzalmas és kegyetlen gyilkosság esete tartja most izgatottságban Magyarországon község lakosságát. Gulyás Mihály ottani földmives ugyanis a napokban a lovakat legeltette künn a legelőn. A nagy forróság valahogy elikkasztotta, úgy hogy elaludt. Valaki észrevette, hogy Gulyás alszik s látva, hogy senki sincs a közelben, néhányszor fejbévágta az alvó embert s a lovakkal elmenekült. Gulyást csak akkor keresték, amikor távolmaradása már feltűnt s ekkor meg is találták a mezőn vérbe fagyva, de a lovaknak akkor már híruk sem volt. Az esetről nyomban értesítették a csendőrséget, mely jelentést tett róla az ügyészségnek. Gulyás néhány napig még életben volt, de eszméletre nem tért többet s tegnap bele is halt súlyos sebeibe. Dr. Fialowski Béla törvényszéki orvos a holttestet ma felboncolta. Ugyancsak ma ment ki Magyarországra Szabó Béla vizsgálóbíró is, hogy vizsgálatot tartson a gyilkosság ügyében. A gyilkos kézrekerítése iránt a csendőrség most fáradozik és hír szerint már nyomában is van a tettesnek.

Három tűz egyidőben. Különös tüzeset történt ma Felsőmuzslyán. Ma reggel 8 órakor ugyanis kigyuladt Szivery János ottani gazdának báró Malcomes-utcában levő portáján 1 kazal buzája és egy kazal szalma. Alig lokalizálták a tüzet, kigyuladt a szomszéd Barta András portáján is egy kazal szalma. Most a tüzoltók iderohantak, de még meg se pihentek az oltás után, amikor ismét a másik szomszéd Német István udvarán gyuladt ki egy kazal szalma. A tüzoltók Benedek Zoltán közs. jegyző főparancsnok és Prokes János alparancsnok vezetésével erős munka után itt is lokalizálták a tüzet s derék munkájuknak köszönhető, hogy a három különös tüzből nagyobb baj nem lett. A tűz híre kivonult Muzslyára a nagybecskereki tüzoltóság is s bár akorra már nem akadt dolguk, a muzslyaiak hálás köszönettel fogadták a nagybecskereki tüzoltók buzgalmát. A vizsgálat folyik, hogy miképpen történhetett a három tűz.

Halálos végű fogadás. Egy halálos kimenetelű fogadásnak a híre vesszük Alibunárról Szán György és Radojsics Ferenc vasuti munkások ugyanis az ezüstórájukba fogadtak, hogy a másiknak nincs öt forint a zsebében. Az órákat át is adták Kovács Kálmánnak, akit a bíraskodással bíztak meg. Radojsicsnak tényleg nem volt öt forintja, Szán azonban kivett a zsebéből egy tizkoronást s így igazság szerint megnyerte volna az órákat, csak hogy Radojsics kifogást emelt s most már úgy szerette volna elcsavarni a dolgot, hogy ők abban fogadtak, kinek van egy ötförintos, nem pedig abban, hogy kinek van tíz koronája. Szánt annyira bántotta ez a szöszegés, hogy fegyvert kerített s azzal agyonlőtte Radojsicsot. A halálos végű fogadásnak most a törvényszéken lesz a folytatása.

Gyilkos villám. Bálint János, Bukovinszky Arthur gavadiai földbirtokos 20 éves kocsisa a napokban a kertben dolgozott, midőn hirtelen zivatar támadt. Bálint az eső elől — amint ezt tudatlan emberek tenni szokták — egy magas fa alá menekült. Alig húzta meg magát a fa alá, a villám a fába csapott és a szerencsétlen kocsislegényt agyonváltotta.

TÁVIRATOK

Minisztertanácsok.

Budapest, július 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint politikai körökből jelentik, a jövő héten minisztertanács lesz, amelyen folyóügyeket fognak tárgyalni. Ezenkívül a nyár folyamán még egy minisztertanács lesz, amelyen az 1909. évi költségvetésről fognak tanácskozni.

A királyhelmezi mandátum.

Budapest, július 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A Mecner Béla főrendiházi taggá történt kinevezése folytán megüresedett királyhelmezi választókerületben a választók Somogyi Miklóst jelölték. Ellenjelöltje nincs.

Hajórajunk Fiumében.

Budapest, július 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Fiuméből jelentik, az ottani kikötőt meglátogató flottánk a következő hajókból fog állani: „Erzherzog Ferdinand Max“, „Erzherzog Friedrich“, „Erzherzog Karl“, „Budapest“, „Wien“,

és „Monarch“ csatahajók, a „St. Georg“ és a „Kaiser Karl VI“ I. oszt. páncélos cirkálók, a „Kaiserin Elisabeth“ II. oszt. páncélos cirkáló és azonkívül még a „Lacroma“, meg a „Pelikán“, valamint 12 torpedóhajó és 5 torpedónaszád is. Mig a csatahajók, valamint a páncélos cirkálók künn a kikötőn kívül fognak horgonyt vetni, a „Lacroma“, „Pelikán“ és a 17 torpedóhajó a belső kikötőben lesz elhelyezve.

Egy másik fiúmei jelentés szerint ősszel több német csatahajó is érkezik a fiúmei kikötőbe, hogy látogatást tegyen. A német hajóraj most a földközi tengeri kikötőket látogatja sorra. A német hadihajókat szeptember közepére várják Fiuméba.

Magyar győzelem az olympiai versenyeken.

Budapest, július 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Londonból sürgönyzik, a most ott folyó olympiai versenyeken a 800 méteres döntő futásban Bodor Ödön lett az első. A 100 méteres uszában Halma Zoltán második lett.

Bonyodalmak a Balkánon.

Budapest, július 24. (A „Torontál“ eredeti táv.) Belgrádi sürgöny szerint egy odaérkezett diplomáciai jelentés arról ad hírt, hogy Törökországban, Üszkübben az ott állomásozó katonaság fellázadt. A katonaság a parancsnokló tábornokot elfogta és lezárta. Az albánok Berzoviczből Üszkübbe indultak és követelik az 1876-iki alkotmány visszaállítását.

Budapest, július 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Párisból sürgönyzik: A törökországi forrongás folytán francia diplomáciai körökben azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a berlini egyezmény revideáltassék s erre Párisba kongresszus hívassék össze.

Budapest, július 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Szófia táviratok szerint a háború Törökország és Bulgária között elkerülhetetlen. Szófiában azt tartják, hogy Munir beyt a szultán azért küldte Belgrádba, hogy a háború esetére Szerbia semlegeségét biztosítsa.

Budapest, július 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Katonai körökben azt a hírt korpoltálják, hogy legközelebb mozgósítják a temesvári hadtestet.

A szerb skuptina megalakulása.

Budapest, július 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Belgrádból sürgönyzik, az új szerb skuptina ma megalakult. A skuptina elnöké Vukcsevicset választotta.

Letartóztatott zugbankárok.

Budapest, július 24. (A „Torontál“ ered. távirata.) A zugbankárok ügyében ma az a fordulat állott be, hogy a rendőrség letartóztatta a zugbankárok közül Neumann Miksát és három társát.

Oroszországban megölt magyar ember.

Budapest, július 24. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Kaposvári jelentés szerint oda az oroszországi Vilnából az hír érkezett, hogy ott Deutsch Arthur kaposvári bérlőt, aki Oroszországban utazgatott, részeg kozákok agyonverték.

Élet-halálharc a cápákkal.

Budapest, július 24. (A „Torontál“ ered. távirata.) Zárából jelentik: A minap a Meleda szigetnél, közel a dalmát parthoz ottani halászok valószínű élet-halálharcot vívtak cápákkal. Este 6 óra felé lehetett, amikor több halászeány két bárkán a tengerről hazatérve, az egyik bárka közvetlen közelében több cápát felbukkanni láttak. A szörnycetgek láttára az egyik leány, a 16 éves Skambeli Milona fölkapott egy a lábánál heverő vasdorongot és azzal az egyik cápa felé sújtott. A szerencsétlen leány azonban elveszítette az egyensúlyt és a tengerbe bukkott. A rémes látványra társai evezősapásokkal és kiabálással igyekeztek a cápát legalább addig elriasztani,

amíg az életveszélyben forgó leányt a vízből kimentik. És csakugyan a bátor leányoknak már majdnem sikerült társukat a bárkába visszahozni, amikor az hirtelen elájulva, kezükből kisiklott és a tengerbe hanyatlott vissza. E pillanatban egy óriási cápa félig oldalt fekve villámgyorsan a leánynak támadott és annak egész jobb combját egy egyetlen harapással leharapva, a hullámokba eltűnt. A leányoknak jajveszékelésére és segítségkiáltására végre három halászbárkán segítség érkezett. A szerencsétlen leányt azonnal a kórházba vitték, ahol azonban még aznap meghalt.

Határidő-üzlet.

Budapest, július 24. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:
Buza (októberre 1908.) . . . 22:58—
Rozs (októberre 1908.) . . . 19:—
Zab (októberre 1908.) . . . 16:42—
Tengeri (augusztusra) . . . 14:46—
Tengeri (új, októberre) . . . 15:—

Közgazdaság.

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyeztettek a Nagybecskereken 1908. évi július hó 17-én megtartott heti vásár alkalmával:

buza	50 kgr.	11:—	korona
kétszeres	„	7:50	„
rozsa	„	8:—	„
árpa	„	6:60	„
zab	„	7:10	„
kukorica	„	7:30	„
repce	„	15:50	„
széna I.	„	8:—	„
„ II.	„	7:—	„
szalma I.	„	4:—	„
„ II.	„	3:—	„
burgonya 1 kgr.	„	—10	„
disznóhus I.	„	1:80	„
„ II.	„	1:70	„
juhhus	„	1:04	„
sizr	„	1:68	„
marhahus I. 1 kgr.	„	1:46	„
„ II.	„	1:36	„
borjúhus I.	„	1:80	„
„ II.	„	1:90	„

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1908. május hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 28 p.

Pancsováról: délután 5 óra 40 p.

Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5 óra 50 perc.

Szegedről: (mórtokocsi) d. e. 9 óra 47 perc.

Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) A nagybecskerek-bégapart pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.

Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.

Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.

Zombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p. este 7 óra 05 perc.

Csösztelekről: (keskenyvágányu vonal) délután 4 óra 29 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.

Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 8 óra 46 p.

Szegedre: (mórtokocsi) délután 1 óra 15 perc.

Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.

Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunárra reggel 3 óra 33 perc.

Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 2 óra 31 p. délután 5 óra 25 perc.

Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 38 perc.

Csösztelekre: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 11 óra 55 p.

Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.

Temesvárról—Módosig: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.

Módosról—Zombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.

Zombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.

MŰVÉSZESTÉLY

A KASZINÓ-VEZÉGLŐ KERTHELYISÉGÉ-
BEN F. HÓ 25-ÉN A SZEGEDI VÁROSI
SZÍNHÁZ TAGJAI KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

K. Hegyi Lili szubrett énekesnő. Mæzei Péter karakter művész.

Bárdos Margit koloratur énekesnő.

Sümegei Ödön énekes bonvivant. Krémer Jenő első komikus.

674-2.1

Kun Rikárd első karnagy.

KEZDETE ESTE 8
ÓRAKOR.

JEGYEK ÁRA:

személyenkint az
első négy sor asz-
tálnál 2 korona, a
többi asztalnál 1
korona 60 fillér.

Kedvezőtlen idő
esetén az előadás
a nagyteremben
lesz megtartva.

826. szám 19. 8.

670-3.2

Pályázati hirdetés.

Most rendszeresített Pészak községi
orvosi állásra pályázatot hirdetnek.

Az állás javadalmazása: 1. Évi fize-
tés 1400 korona. 2. Látogatási díj nappal
1 korona, éjjel 2 korona. 3. Halottkémlelési
díj 40 fillér.

Megjegyzem, hogy a községben van
egy uradalom, egy szeszgyár és hogy 33
család kilátásba helyezte azt, hogy a meg-
választandó orvost 660 korona fizetés
mellett évi házi orvosnak fogadják.

A megválasztandó orvos a torontál-
megyei orvosok nyugdíj-intézetébe belépni
köteles.

A megválasztandó orvos kézi gyógy-
tár engedélyezéseért folyamodhat.

Felhívom pályázni óhajtokat, hogy fel-
szerelt kérvényeiket folyó évi augusztus hó
20-ig címre a perjámosi főszolgabíró-
sághoz adják be.

Perjámos, 1908. évi július hó 20-án

Gyertyánffy Dénes,
főszolgabíró.

Nyilvános árverés.

A nagybecskereki gör. kel. szerb hit-
község 1908. évi július 28-án d. u. 4 óra-
kor a hitközségi irodában nyilvános árverés
útján bérbe adja a gimnáziumi-utcában levő
buzaraktárát és azon kereskedői helyiséget,
melyben azelőtt Turinszky Teodor üzlete
volt egy, illetve három évre. A buzaraktár
kikiáltási ára 1500 kor., az üzlethelyisége
1000 kor. Minden árverező köteles az árverés
megkezdése előtt a kikiáltási ár 10%-át
bánapénzként letenni készpénzben. Eset-
leges írásbeli ajánlatok a megállapított bána-
pénzzel együtt alóírott einök kezeihez az
árverés napján legkésőbb 12 óráig átadha-
tók. A buzaraktár bérlete az árverés nap-
jától, az üzlethelyiség bérlete pedig 1908.
évi november hó 1-től kezdődik.

A hitközség fentartja magának a jogot,
hogy esetleg olyan ajánlatot is elfogadjon,
mely kevésbé előnyös, s hogy az ajánla-
tok közül szabadon választhat.

Nagybecskerek, 1908. évi július 21.

Dr. Gyorgyevity Milos,
az ideiglenes igazgató-választmány
elnöke.

667-3.2

669-3.3

„Telefon 96”.

Új rózsaburgonya

kiváló minőségben igen olcsón

== kapható ==

Özv. Guttman Jakabné és fiainál

Nagybecskerek.

„Telefon 96”.

IRNOK.

Öbessenyő községnél a jegyzői teen-
dőkben némileg jártas egyén mint irnok
alkalmazást nyer. Javadalma 800 kor. évi
fizetés. Beválás esetén megválasztása biz-
tosított. Az állás azonnal elfoglalható.

Öbessenyő, 1908. évi július 20.

Lászlóffy János,
jegyző.

A szerbaradáci gör. kel. szerb hitközség előljáróságától.
119/1908. sz. 672-3.2

ÁRLEJTÉSI HIRDETÉNY.

Szerbaradác község gör. kel. szerb
hitközsége f. évi július hó 19-én tartott
ülésében 21. sz. a. elhatározta, hogy a

tanítói lak és mellék helyiségei

tataroztassanak, valamint egy toldalék épít-
kezéssel felépítendő iskolahelyiség felállítá-
sát határozta el.

Erre vonatkozó árlejtés f. évi augusz-
tus 2-án Szerbaradácson lesz megtartva.
Kikiáltási ár 1070 kor. Minden árverező
köteles az árlejtés megkezdése előtt a ki-
kiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy érték-
papírban biztosítékként az árlejtés előtt
az előljáróságnak átadni. Bővebb felvilágo-
sítással az egyházközség jegyzője szolgál.

Szerbaradác, 1908. évi július 23.

Paunovics Velyka, Purkov Dobrivoj,
egyházközs. jegyző. egyházközs. elnök.

1960/1908. sz. Karlova község előljáróságától.

Pályázati hirdetés.

A megüresedett Karlova községi végre-
hajtói állásra, melynek javadalmazása 800
kor. évi fizetés, pályázatot hirdetünk s fel-
hívjuk mindazokat, kik ezen állást elnyerni
óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kér-
vényüket, melyben a nyelvismeret is igaz-
olandó, f. évi augusztus 25-ig hozzánk
annál is inkább nyújtsák be, mert a később
érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Karlova, 1908. évi július 22.

Petrovity,
bíró. 676-2.1

Bossán,
jegyző.

Mérlegképes könyvelő

elvállal olcsó díjazás mellett a
délutáni és esti órákra könyve-
lést és más irodai munkákat.

Cím a kiadóhivatalban.

HÁZELADÁS.

Deák Ferenc-utca 7. sz. a. levő
házamat előnyös fizetési felté-
telek mellett eladom. A ház áll
8 szobából, kényelmes mellék-
helyiségekkel, villanyvilágítással
és nagyon szépen parkirozott
:: udvarral. ::

SOLYMOSSYNE BRÁJER MÁRIA.

(551-x.13)

ALMÁSY ÉS SZEPESY

könyv-, zenemű- és papirkereskedése NAGYBECSKEREK.

Telefon 22.

Telefon 22.

Ajánlunk antiquarice, de teljesen új állapotban:

Graetz: „A magyar szabadságharc története”, 5 kötet, diszkiadás, 70 korona helyett 55 korona.

Jókai Mór összes művei, milleniumi diszkiadás, 100 kötet, 500 korona helyett 350 korona.

Szalay-Baróti: „A magyar nemzet története”, diszkiadás, 4 kötet, 60 korona helyett 48 korona.

Kisfaludy Sándor munkái, diszkiadás, 8 kötet, 30 korona helyett 24 korona.

Vörösmarty összes művei, 6 kötet, 24 korona helyett 15 korona.

Vörösmarty lyrai költeményei, 3 korona helyett 1 korona 80 fillér.

Deák Ferenc: „Levelek”, 10 korona 40 helyett 8 korona.

„Gondolatok” 11 korona 20 fillér helyett 9 korona.

Tóth Kálmán összes költeményei 2 kötetben, 16 korona helyett 12 korona.

Magyar Regényírók képes kiadása diszkiadásban, kötetenként 5 korona helyett 3 korona.

AZ „IDEAL” IRÓGÉP

torontálmegyei vezérképviselősege.

29-x 29

2